

Євреї та
Українська
Республіка

Українська Народня Республіка.

86 06
10

Євреї та Українська Республіка.

(Єврейська делегація у Головного Отамана
17 липня 1919 р. в Кам'янці на Поділлі.)

Львівська Філія
Бібліотеки АН УРСР

Львівська державна
наукова бібліотека
№ 1894

Львів. Бібліотека
АН УРСР

Кам'янець на Поділлі 1919 р.
Видання Міністерства Преси й Інформ. Укр. Нар. Респ.
Ч 78.

Євреї та Українська Республіка.

(Єврейська делегація у Головного Отамана).

17 липня 1919 р. до Головного Отамана С. Петлюри з'явилася делегація від єврейського населення в особі равина Гутмана, представників: Кам'янецької єврейської Громади—Клейдермана, Сіонистів і Громади—Ольтмана, трудового єврейського населення—Крайза, робітничої партії Поалей-Ціон—Драхлера, представника Бунда і з'єднаних соціалістів—Бограда.

Головний Отаман звернувся до делегації, заявивши, що він прохав Міністра Внутрішніх Справ і Міністра єврейських Справ, щоб до нього прибула делегація від всього єврейського населення, а не від партій, щоб переговорити про бажання Головного Отамана і про бажання представників єврейського населення, як найкраще упорядкувати мирне співжиття цих двох народів.

Бесіда буде не політичною, але зовсім одкинута політичний мент є неможливим.

Большовизм істає: це є хвороба, Але більшовизму не буде, тому що він не має корінів, особливо на Україні, де 84% населення—це селяне. Протиеврейські виступи є результатом роздратування, викликаного провокацією. З провокацією я буду безмілосердно боротися, як з погляду державного, так і з погляду військового.

„Козаки, котрі грабують, з людей військових перетворюються в простих бандитів. Козаки це вже розуміють і самі вживають проти цього заходів. У зв'язку з розвитком наступу нашої армії я буду вимагати від державних інспекторів і військового начальства, щоб вони вживали самих рішучих заходів в боротьбі з погромами“, заявив Отаман Петлюра.

У Галичині євреї ідуть разом з українцями. Поляки євреїв і українців однаково переслідують, а галицьке українське громадянство дуже цінить цю спільну працю. Також і наші козаки звернули свою увагу на це. Головний Отаман хоче слова від делегації, що вона буде впливати на той бік фронту. З свого боку Головний Отаман розноводить по той бік фронту свої телеграми і телеграми єврейського населення. Треба боротися з більшовиками, але боротьби з євреями він не допустить. Головному Отаману відомо, що більшовики хотять деморалізувати українську

армію, навіть асигнували для цього мільйони грошей. Йому відомо, що більшовики грабують єврейське населення. Так було в Солодківцях, і він радив представникам єврейського населення Солодківців звернутись до єврейського міністра доставити йому спис шкод, а міністр вже буде дбати, щоб Уряд асигнував необхідні кошти. Поки-що він видав їм допомогу на кілька днів. Він хоче почути від делегації слово, котре переконало би його, що єврейське населення допоможе йому в боротьбі з більшовиками. Але окрім боротьби з більшовиками Україна веде боротьбу за свою Самостійність. Євреї увесь час підтримували Українську Самостійність. Він прохає ! надалі підтримувати його в цьому.

Головний Отаман заявив, що він готовий з задоволенням вислухати кожного.

Першим говорив на єврейській мові равин ГУТМАН: Релігійні звичаї вимагають, що коли бачуть Голову народу, то говорять молитву: Благослови той, хто відділив від своєї чести чоловікові. За часів царизму у нього такого випадку не було і він не зміг би висловити таку молитву, як владі, опоганившій частину божества в собі єврейськими погромами. У більшовиків він теж не міг висловити цю молитву, бо вони цілком опоганили божество.

Тепер він висловлює молитву з легким серцем, бо напрям діяльності і склад Уряду демократичний, при котрім єврейському народові буде легко жити. Найкращим доказом цього являється те, що Україна являється першою країною, в котрій єсть єврейський Міністр. Більшовизм був з погляду святої Тори свого роду Вавилонське Стовпоторіння, покоління котрого було покарано потопом, бо не могло існувати. Також і більшовизм, бажаючи підкопатися під ґрунт, на котрім тримається релігійна частина єврейства, не міг користуватися симпатіями цієї частини. А тепер перед тим, як висловити молитву, він вимовляє клятву від імени всіх єврейських святинь, що в віруючій частині єврейства нема місця для більшовизму. Він бажає і вірить в Божу силу, вірить, що Україна буде Самостійною Країною, і від імени святого Бога він прохає Світлого Отамана не допустити в містах, куди увійде українське військо, сумних днів для євреїв. І піднімаючися разом зо всією делегацією, він говорить молитву: „Благословенний, відділивший з своєї чести чоловікові“.

Промова була перекладена на українську мову пред-

ставником трудових кол Крайзом.

АЛЪТМАН: Я—представник Громади і Сіоністів і особливо останніх, як вільний громадянин Української Народньої Республіки, перед вільним Головним Отаманом, буду говорити вільно, хоч би і не солодкі були мої слова. Ми, Сіоністи, дивимось на український народній рух, як на сіоністський рух, і ми не можемо не привітати його. Ми вітаємо його і бажали би всім підтримувати його. Ми терпимо разом з вами сотні років і вже хотіли би вкупі з вами радуватися. Єврейський нарід страждає на протязі двох тисяч років мандрування і навчився бути добрим громадянином. А Пан Головний Отаман добре знає, які ми добрі громадяне в Німеччині, у Франції, в Англії та Америці. Ми, Сіоністи, не можемо стояти за большевизм, ми віримо в большевизм менш, як хто небудь, але коли кажуть, що євреї йдуть в большевицьку армію, я говорю, що їх штовхають погроми з одного боку, і примусева мобілізація з другого. Як приклад, він показує на Оринінський погром, як провокуюче явище. Взагалі після Проскурова легка була можливість дати себе провокувати. Неможливо тільки обвинувачувати євреїв, котрі йдуть до червоної армії, треба також осудити ті причини, котрі штовкають їх туди. Як приклад, він показує на те, що Галицьке єврейство йде вкупі з українцями проти польських погромів. Тепер мусить провадитись така політика, щоби і зовк був ситий і цал цілий. Коли хочуть, щоби наша інформація мала відповідний вплив по той бік фронту, то необхідно усунути такі сумні випадки, які були, наприклад, в Китай-Городі.

ГОЛОВНИЙ ОТАМАН відповідає, що він вжив і вживе всіх заходів, але в один день нічого не можна зробити, тим більш, що провокація росте. Він вживає заходів через Інспектуру і Військове Начальство. Копія його наказу стане відомою делегації через єврейського Міністра.

КРАЙЗ, з'ясувавши, що він являється представником єврейських ремісників і дрібних крамарів—цього єврейського селянства в місті, котрому при будівнанні Української Держави суджено відіграти більшу роль, як єврейському робітництву, дуже зруйнованому, завдяки останнім подіям, вказав, що вони стоять міцно на принципі української самостійности і незалежности України. Ця позиція ремісників має національний і економічний грунт. Ремісники є єврей-

ські націоналісти і для них ясно, що для їх економіки більшовизм є згубним. Рівним чином і влада великої буржуазії, котру веде за собою Денікін, поставить в тяжкі обставини ремісників. Тільки в демократичній Україні ремісники зможуть жити і розвиватися. Тому ми беремо участь в державнім будівництві і хочемо брати участь і в майбутнім. У нас для цього є досить сил. У нас є велика і гарна інтелігенція.

Ми цілком підтримуємо нинішній Уряд, підтримуємо єврейського Міністра т. Красного, котрий по своїй партійній окрасці являється виразником волі єврейського трудового народу. Ми особливо зацікавлені в тім, щоби особа, керуюча здійсненням національно-персональної автономії, котру завоювала єврейська демократія, була демократом.

Погром, від котрих особливо страждає єврейська біднота, є наслідком діяльності чорносотенних елементів, вкорінившись в військо, урядові органи і міліцію. Необхідно вигнати з них чорносотенців.

Інститут інспектури ми знаємо і покладаєм на нього великі надії, але треба для постійного контакту армії з єврейським населенням утворити поруч з загальною інспектурою і єврейську.

Ремісники вже беруть участь в обороні краю. Спілки ремісників працюють для постачання армії. Ремісники готові виконати обов'язок громадян і вступити до війська, але вимагають утворення в армії такого духу, при котрому українець не дивився би на єврея-козака, як на ворога.

ДРАХЛЕР: Як представник політичної партії, не вважаю можливим говорити про судьбу українського визвольного руху, не торкаючись політики. Коли Ви, пане Головний Отамане, стоїте на чолі Уряду, а не Гетьман Скоропадський, це саме політичне явище—наслідок певної політичної ситуації. Неможливо по обивательски творити державу, а треба мати під собою політичний ґрунт. Я не буду зупинятись на політичних помилках української політики, до гетьмана, зупинюсь тільки на тих головних етапах політики Директорії, котру ми, Поалей-Ціон, проробили разом і вами від Вінниці до Києва і назад від Києва до Вінниці. Політичне вагання утворило дві України—паперову і дійсну. Трудовий конгрес і Житомирський погром—найкраща ілюстрація цих двох світів. Ми глибоко переконані і маємо да

сити фактів, що Житомирський і Бердичівський погроми виникали проти волі Уряду. Зараз же після Житомирського погрому російські і польські чорносотенці похвалялися. „Задуманий погромний плян нам прегарно вдался і тепер кінець Україні“. Но Уряд винен своїм замовчуванням погрому. Уряд, котрий став на соціалістичний шлях, повинен глибоко вдуматися в погромне питання. Він повинен був зрозуміти, що погроми є наслідком такої високої реакційної температури, від котрої будуть танути найкращі соціальні обіцянки... Но цей струмінь лави, я переконаний, відштовхнув Уряд Директорії від Києва на той бік Збруча.

Відступ від Києва по той бік Збруча було нашою жахливішою соціальною і національною трагедією. Ви, носії національного визволення, залишилися без народу, за котрий ви хотіли боротися, а ми, представники єврейського робітництва, котре хотіло разом з вами будувати вільну Україну, залишилися без робітників.

У теперішнім наступі від Збруча на Київ новий соціалістичний Уряд намагається запобігти попередній помилці. При першій вступі на Українську територію ви суворо наказали не тероризувати селянства. Завдяки цьому вам вдалося не части виграти допомогу села. Але коли ми переходимо до вашого просування по містах і містечках, ми констатуємо, що боротьба Уряду з погромами не мала ще належних наслідків.

Наша партія стоїть на старім погляді, що єврейська демократія нарівні з українським народом заінтересована в встановленні Вільної України.

На той же шлях ми кличемо широкі єврейські маси і організоване єврейське робітництво. Ця боротьба нашої партії потребує відповідної допомоги і відгуку, самої енергійної боротьби Уряду і військового Головного Командування з єврейськими погромами.

Я глибоко переконаний, що не тільки ми, але вся єврейська демократія візьме саму активну участь в боротьбі за визволення України. І в рядах армії єврейський козак рука в руку буде воювати і нести свою кров і життя на алтар національного і соціального визволення України.

БОГРАД: Щоб не повторити те, що говорили мої попередні товариші я заявляю, що я—представник Бунду й Реднанної єврейської Соціалістичної партії. Бунд є та партія, котра завжди мала і тепер має найбільший вплив

серед єврейської демократії, тому, що вона фактично є лиш єдина соціал-демократична партія, круг котрої групується все робітництво. Між єврейськими партіями повинні ви знати, пане Головний Отамане, виник розкол. Комуністичні частини цілком вийшли з партії і утворюють тепер комуністичну спілку. Бунд, як Бунд, залишився на позиції, котра Панові Головному Отаманові відома ще з Трудового Конгресу,—це є лівія, котру вели інтернаціоналісти і бундісти, сторонники Літвана. При цьому я повинен зазначити, що після виступу т. Винниченка на Трудовім Конгресі коли він обвинувачував демократію меншостей в неприйнятті участі в Уряді, що мало вплив на поправління політики, багато членів Бунду і з'єднанців були з цим згодні. Но Уряд з свого боку не виявив урядової влади по відношенню до Бердичівських погромщиків. Тепер Бунд і з'єднанні єврейські соціалісти не хочуть зробити цю помилку. Ми стоїмо тепер перед Вільною Самостійною Українською Народньою Республікою, коли хочете, то вже тільки по одному тому, що нема з ким федерувати—ні в більшовицько-комуністичною Росією, як і не з імперіялістичною Антантою. Тільки демократія України може утворити і утворить Вільну і Самостійну Українську Народню Республіку.

Уряд в теперішнім складі, як соціалістичний, нами підтримується. Но дозвольте мені, Пане Головний Отамане, сказати Вам те, що треба сказати. Бунд мав революційну мужність при царизмі висловити те, що йому треба було сказати. І в Кам'янці за часів комуністичного ісполкому ми знову мали мужність разом з українськими С. Д. і С. Р., російськими С. Д. і С. Р., об'єднаними єврейськими соціалістами і з Поалей-Ціон подати спільний меморандум комуністичному ісполкомові, вимагаючи соціалістичних прав. Тепер при соціалістичнім Уряді ми не можемо не звернути уваги, що соціалісти пануючої нації можуть легально продовжувати свою працю, а єврейські соціалісти, котрі потягнулись було за комуністичною течією, но зараз же повернулись назад, не можуть мати легального існування, не кажучи вже про провадження якої небудь соціалістичної праці. Я також не можу не вказати на факт, котрий знаходиться, на мій погляд, в компетенції Головного Командування. Ви, Пане Головний Отамане, вказуєте і ми підтверджуємо, що великий відсоток єврейських робітників знаходиться в комуністичній армії, котра бореться проти

018/1986

— 3 —

1894

Самостійності України. Но, Пане Головний Отамане, українських комуністів є неменша кількість, коли не більша, ніж єврейських, котра бореться проти Самостійності своєї; а вони такі ж злочинці, як єврейські комуністи, і більші, з національного погляду. Але вжеж, беручи в рахунок єврейських червоно-армійців, їх розстрілюють, а українських звільняють, і часто довіряють їм відповідну працю. Такий засіб боротьби з нашого погляду є антисемітичним, з котрим Республіканський Уряд і Армія повинні боротися.

Ми можемо говорити тільки з демократією, а коли Ви, Пане Головний Отамане, бажаети від нас бесіди з демократією по той бік фронту, то це залежить цілком від Вас, Пане Головний Отамане. Утворіть такі умови, котрі нас не дискредитували би в очах демократії по той бік фронту за наш український державний погляд. Утворіть правдиву, чисто витриману, соціалістично-демократичну атмосферу, і я запевняю Вас, що демократія по той бік фронту не буде чекати нашого заклик, а сама до нас прийде.

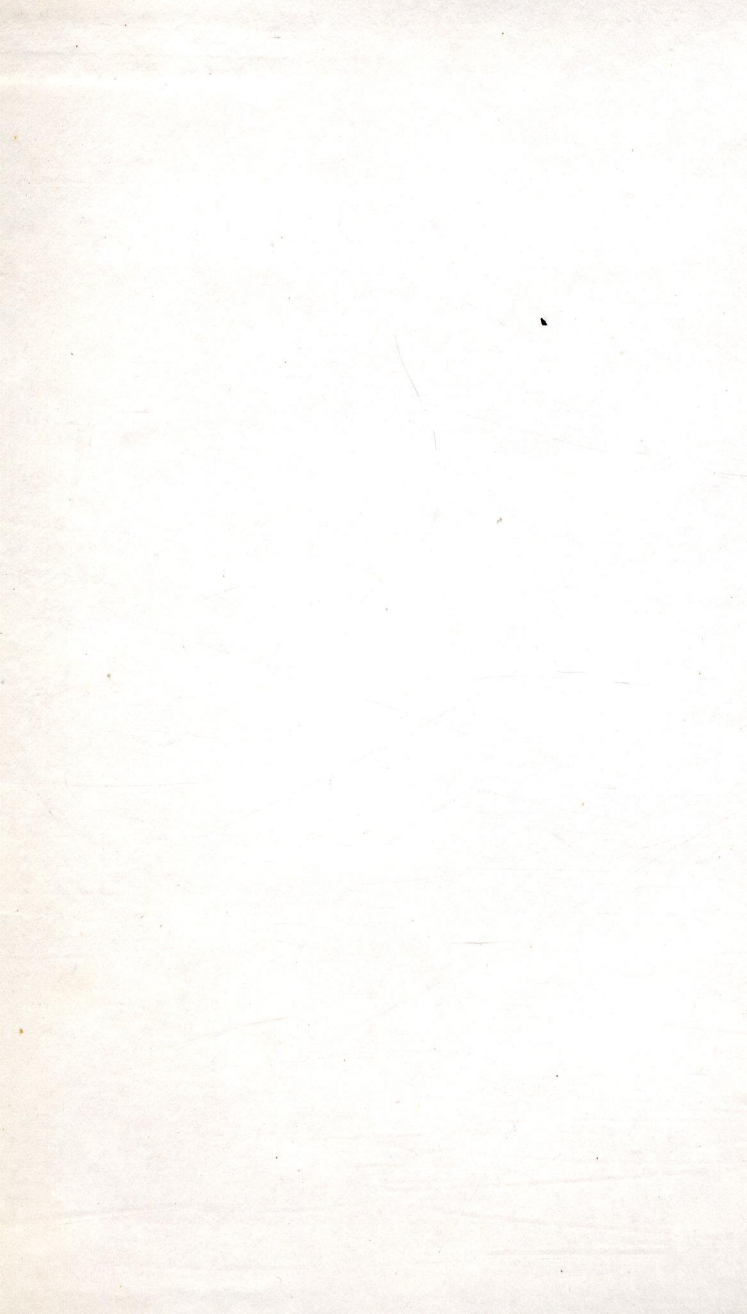
Я хочу ще підкреслити, що ми підтримуємо єврейського Міністра Красного. Це найбільш відповідаюча в теперішній мент особа, котра може і повинна бути на цьому посту. До того часу, поки єврейська демократія не призначить иншу особу, ми входимо в Раду Міністра єврейських Справ і підтримуємо його.

Ми, Пане Головний Отамане, свою початкову демократичну працю зробили і йдемо навіть далі—тепер Ваша черга. Відповідаючи представникам єврейського населення, Головний Отаман дав своє слово, що він всю силу свого авторитету використовує для того, щоб усунути всі перешкоди проти євреїв, котрі такі перешкоджають державній праці. Отаман буде рішуче боротися з хуліганством. Цієї боротьби вимагає і селянство, котре хоче твердої влади. Отаман просить широко в пресі оповістити про те активне підтримування, котре виявляє єврейське населення Української Армії. Отаман просить єврейське населення спільно з ним утворити сприяючі обставини для мирного співжиття братерських народів—просить допомогти Україні стати на ноги. Відносно участі євреїв в армії Отаман підкреслив, що в Ушицьким і Могилівським повітах єврейські делегації просили Отамана мобілізувати для армії і євреїв—козаків.

Львівська державна
наукова бібліотека

1894

Львівська
бібліотека

ВЛ 1894₄

Євреї та
Українська
Республіка